

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**IOAN. PETRI || MAFFEI, || BERGOMATIS, || E SOCIETATE ||
IESV, || HISTORIARVM || INDICARVM || LIBRI XVI. ||
SELECTARVM, ITEM, EX || INDIA EPISTOLARVM || LIBRI
IV. ||**

Maffei, Giovanni Pietro

Coloniae Agrippinae, Anno M.D.XC.

VD16 M 105

Lvdovici Almeidae Ad Socios in Lusitaniam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64627)

LVDOVICI ALMEIDAE AD
Socios in Lusitaniam.

Omplectar his litteris, fratres mili-
 tissimi, ea dumtaxat, quae mihi, con-
 ponis obeunti loca in itinere con-
 runt: nam caetera nostri Mæco, Ita-
 do, atque aliunde, ad vos ipsi per-
 bent. Anno proximo Pater Celsus
 Turrianus, Vocoxiura, vbi tum con-
 morabatur, misit me, duo in oppida regni Rimani
 predicandum Euangelium; quibus in oppidis intra me-
 tium circiter mensem (quae Dei benignitas est) non nisi
 mæ conditionis homines amplius mille ducenti ad Eu-
 le CHRISTI perducti sunt. Atque illa quidem
 cognouisse vos arbitror: Barptolemæum Regem
 potentem Rimani Regis fratrem, magna cum
 tatis parte conuersum ad Christi fidem, aliosque des-
 de complures. Didicistis præterea, vi opinor, Vocoxi-
 ura vicus ac portus, nostris ab eodem Barptolemæo
 attributus, cum ædificijs, tum verò neophytis in
 quam feliciter crescere cepit. Hunc adeo lætam
 Christianæ prægressum cum diabolus ferre non possit
 Bonzios permultos è popularibus Barptolemæo
 citare non desistit, quoad facta coniuratione armis
 clam sumptis, Reges ambos repentino impetu ag-
 si; Barptolemæum, quòd idolorum cultu sub-
 na ipsa Deo vero dicasset, regno deturbatum, in
 cem quaedam compulerint; intra quam seclusum
 bat hoc tempore; fratrem verò eius, quòd in regnum
 suum patefecisset aditum Euangelio, dimidia sui po-
 te oppidorum suæ ditionis exuerint. In eo mense
 Vocoxiura vicus, iniecto furtim a vicinis hostibus
 ne, confestim incensus est. Cosmus in Rimani
 dam neophyti nauem confugit, Leonis nomine, qui
 periculo cognito statim prælarè instructus nauem
 duobus ad opem Ecclesiae temploque fecerunt
 acrat: quod tamen ipsum vna cum ædibus Claustrum

tum agricolarum, cum iam Cosmus, ut dixi, nauigium conscendisset, inspectantibus nobis eodem conflagrauit incendio. Spectaculum nostris oculis graue admodum, & acerbum. Vicus primum exustus ac ditutus, qui modo & conuenarum numero, & plurimo Dei cultu florebat: innocentes pueri permulti, quorum pijs vocibus, ac quotidianis precationibus in Dei laudem nuper omnia perstrepebant, raptim in naues impositi, dissipique: caetera neophytorum turba cum liberis atque familijs, sine tecto, sine cibarijs, sine villo praesidio relicta crudelitati hostium atque saeuitia. Rebus igitur desperatis moerentes cursum direximus ad portum, qui primus regni Bungenfis occurrit, leucas à Vocoxiura circiter quinquaginta. In ea nauigatione, digna memoria nonnulla accidere; è quibus hoc vnum in praesentia exponam. Cum ad alias eius ora stationes, tempestatis causa, coacti sumus appellere; tum ad quendam regni Rimani portum, citra eum locum quem praebamus, passuum millia quinque & viginti. Eius portus atque oppidi facile princeps erat Leo: qui inde Vocoxiuram ad nos, ut diximus, nauigijs duobus erat profectus. Eò igitur delati, quod Cosmus valetudine admodum vteretur aduersa, descendimus, ibique dies octiduo substitimus. quo tempore Christianorum concursus ad Cosmum ingens fieri captus; quod neminem è sacerdotibus nostris antea viderant. Verum noctu ferè exortabant, exploratorum metu, hostiumque Christiano nominis, quibus oppidum erat refertum. Nam Regis pater, qui aetate iam exacta Regni administratione intererat, cognita seditione ac bello in filium excitato, bellibus renuntiare iusserat, omnia ipsorum arbitrio commisit iri; sponderatque, ipsum filium Regem, itemque nepotem, in exilium ituros; Crucis christiano ritu defixas auulsum iri, Christianos ad partem ritus Christo deserto redituros. Id erat causae, quae neophyti minus aperte Cosmum inuiserent, quorum erat numerus ferme octingentorum. Ipsi veteri Christiana doctrina sic erant eruditi, ut cuncti pre-

precandi formulas, pleriq; etiam Catechismum totum
 tenerent. ij, curabat Cosmus vt inter sese, dialogi men-
 fectis ad tempus personis, de Christiana religione, Ge-
 lique superstitione certarent; idque tanta cum animo-
 luprate, vt perspecta gentis huiusce fides ac pietas, a-
 nem pæne accepta: cladis dolorem abstergeret. Sed
 ipsum quoque solarium nobis humani generis
 inuidit, ac Bonzios impulit, vt facta manu, diuina
 nostri arundinea tecta nocturnis lapidationibus magis
 cum strepitu peterent: quo maxime tempore neop-
 spiritalium sermonum delicijs fruebantur. Quod
 nihil hostium vim ac potentiam veritas Leo (quod
 us nemo præter ipsam auderet) nos ad diuina suorum es-
 cepit hospitio: cumque nihilominus Bonzj furere po-
 to dolore ipse cum omnibus suis exarsit; vt inscientibus
 nobis arma capere, ignemque cenobijs Bonziorum
 ferre, summa præsertim vxoris voluntate, decesserit.
 am rem odorati Bonzj, furere desierunt. Vt enim
 commoratio nostra diuturnior, periculosa neop-
 esse videbatur, idque ipsimet ita iudicabant, quamquam
 magno cum dolore, quem ex ipsorum solitudine
 lamitate capiebamus, magnaque mutua deuoluntate
 significatione, silentio noctis digressi, postmodum
 xim oppidum Bungenis orã tenuimus. Ibi Cosmus
 co propinquo consistere, & neophytorum animos, op-
 stolis, inter eos terrores atque discrimina continere,
 totiusque rei exitum expectare constituit. & quod
 bi tuto liceret, ad regem Bungi me misit, duarum & tri-
 ginta leucarum itinere; vt is de mansione sua cum Te-
 caxiano Præfecto per litteras ageret: quod Cosmus ipse
 propter valetudinem longius progredi nõ audeat. Rex
 erat eo tempore Vosuqui (id oppidi nomen est) cuius vt
 conueni, Cosmi mandata exposui; Rex valde laeta-
 tus Cosmum in suis versari finibus, protinus misit
 ad Præfectum epistolam; Cosmo arcam addebat ad ha-
 bitandum attribueret, & ex incolis, Christianum, cui-
 cunque vellet, fieri permitteret. Arque hæc quidem eo
 ipso die: post mentem autem, Cosmum regni poccen-
 bus

bus per litteras magnopere commendavit. Post menses verò duos, cum Christianam rem parum procedere cognovisset, duas edidit tabulas ornatas auro, nigroque colore distinctas, quarum alteram Cosmus apud se, alteram vultus nostris haberet in alio pago per celebri (Cauaxim appellat) leucas à Tacaxi septem. Earum in utraque rei Christianæ tribus capitibus chirographo suo cavuit quam diligentissimè. Primum enim edixit licere in suo regno, summis, medijs, infimis Christianos fieri: deinde penas proposuit, si quis divinæ legis præcones, aut impedisset, aut vili ratione lassisset: tertio declaravit placere sibi in perpetuum tota sua ditione prædicari Evangelium. Ac mitum sanè, quantopere Christianæ religioni fauceat, quamquam ei nondum addictus. Petentibus nomine Bôziurum quibusdã, ut nos exterminaret; alienum esse eius dignitate, ferre qui Deos suos tam impudenter, tam contumeliosè proscinderent; infames enim edacitate carnis humanæ (hoc enim illos nō pudet cimen nostris obijcere) & quocumque pergerent, evertentes atque excidia secum afferentes: cum hæc, inquit, & alia sexcenta in nos probra iactarent; annus, respondit ille, circiter quartusdecimus agitur, ex quo hi homines in hæc loca magno utique meo bono delati sunt: tribus quippe dumtaxat regnis ante præfueram, nunc vero quinque possideo. antea pecuniæ laborabam inopiam, nunc Japonis Reges omnes divitijs supero; atque ad populares etiam meos hoc beneficium pertinet: denique omnia mihi ex eorum hospitio secunda acciderunt: cum etiam filio magna mea voluptate sum auctus, cum illum antea suscepissem. Quæro nunc ex vobis; eccidit autem mihi cōmodi religionis vestræ defensio? unde caute, ne in posterum ad me istiusmodi verba veniant. quo illi responso fracti abiectique cessere. Idem Meaci contigisse cognovimus, cum Bonzij ex ea parte Gasparem Vilelam exturbare conarentur. Mos Japoniorum, cum aliquam pecuniæ summam principibus largiantur, chirographum illis offerre, ex quo deinde per suos domesticos eam pecuniam exigant.

gant. Eiusmodi chirographum, facta collatione, Melchior Bonzj detulerant ei, qui causas ipsorum apud Regem agere cōsueuerant, vt idem ille nostros Melchior curaret. Is audiuim aliquoties Dei verbum (rat bonus natura) probauerat. Itaque rem sustinuit chirographū apud se detinere conseruit, quoad illi quae tradebantur à Vilela, cognosceret. Adit igitur adit hominem magno cum assensu: redit iterum, atque tūc denique clariore oborta sibi luce Christianus extitit. atque hac maxime ratione Dominus hominē hunc sicut & ceteros qui se haud difficiles praebeat, ad veritatem ab errore traduxit. Verum, vt ad institutum actionem reuertar, tabulas ego regias ad Colmum quarum vnam Eduardus Syluius Cauaxim prosequendi Euangelij causa pertulit. Ego in regia videratus sum à natalitijs Domini ad Paschatis usque festiua solennia. Interea quanta, quam assidua conseruit frequentia; quam crebri Baptismi; quam in publico hospitale caritatis officia; quot elemosynarum spectaculalibus, quam pia è sacris historijs spectacula exhibita per quadragessimam, qui ardor animorū, quem grauior quam acerbae poenae à neophytis vltro susceperant, libus denique diebus quam festiuarum ac iocundarum lationes tum publice, tum priuatim exuerant, quae ta vobis minime noua sunt, nihil attinet scribere. Quot dies Eduardus Cauaxire dum incensus rei Christianae studio, immemor cibi potusque, ad Euangelium per ac noctes praedicandum incumbit, grauem morbum è summo labore contraxerat. Ad eum ego conueni (abest autem Cauaxitis oppidum ab regia vltimo paulo plus triginta) Cosmi iussu ingenti labore perueni, quod è perpetuis imbribus amnes adeo inundarant, vt vado transmitti non possent. Ita coacti decem via desistere, quinto demum die perueni Cauaxim fratremque nostrum offendi humanis omnibus rebus dijs, in magna diuinorū solationum copia, delictum macieque paene extrema confectum: sic prorsus, vt nulla, quae mecum ad instaurandas aegroti vires

parum illi exhausta propè iam naturali virtute pro-
suerint. Et quoniam Cosmi visendi, antequàm migra-
ret è corpore, magno desiderio tenebatur, noctem quie-
tum nactus, ipsius Cosmi iussu Tacaxim cum naui trās-
nexi, quem acceptum amantissimè, officiosissimeque
nactum, Cosmus frustra sanare conatus est: decem su-
peruixit dies: sumpto bis corpore Domini lætus abiit,
præcario nobis cum virtutum aliarum quæ in ipso clu-
cebant, tum verò Christianæ humilitatis ac patientiæ
documento relicto. Quàm multas ille, sui præsertim ad-
uenus in itio difficultates, & incommoda pertulit, quot
umbecilli corpusculi vexationes pœnitentiæ nomine
sibi, quanta verò industria, quâto fuit studio Christianæ
re religionis propagandæ! equidem nil vidi simile, ces-
sabat nunquam. itaque præter cæteros labores, non la-
zonicas modò, verùm etiã Sinenses, quæ multo diffi-
ciliores cognitu sunt, didicerat litteras; artemque Iapo-
nicæ linguæ grammaticam, & copiosa lexica primus
ipse confecerat. Sed redeo ad Cosmum. Is eo ipso tempore
ad regem Rimarum accersitus, tametsi cum eo, congrue
vehementer optabat, atque ob id ipsum etiã in op-
tando Tacaxe remanserat; prius tamen regem Bungi con-
sultit tota de re facere certior: binas interea litteras
Rimarum dedit, quas cum mādatis ego deinde sum
sequutus: ignosceret morantia de se meritū esse Bun-
gicū, ut illo inconsulto proficisci fas esse vix duce-
rimam Tacaxe tendentibus pagus occurrit, quam
patriam esse iam diximus. Eo ut perueni, me vi-
sæ professionis meæ causa cognita; neophyti, dici
propterea quanta lætitia affecti sint. Serum erat dici: to-
tum id tempus confluentibus ad me salutandi causa
fuit: Baptizati quoque nonnulli; in ijs ethnici cu-
iam filius, qui pro ea consuetudine, quam cum Chri-
stianis sanctè institutam habebat, non modò sese Deo
commendare iam cæperat, verùm etiã Christianæ
rudimenta memoriter hauserat. Postera luce
loco profectus Rimam quinque leucarum inter-
dueni. Rex cum cætera comitate, tum etiã
1 2
cœna

cœna me exceperit; multaquæ de Bungensi re percontatus, quod ad Cosmum attinebat, ita respondit: Cochinocum suæ ditionis emporium esse Christianorum (quadringenti & quinquaginta fere neophyti numerantur) eò Cosmum posse concedere, ibique expectandum debellatum esset; daturum se, qui me illuc perduceret, mihi quæ arcam, ac domum in vltis Cosmum assignaret. itaque factum est; cessitque res & Cosmus bona Regis Bungensis venia concessit & Cochinocum naui delatus, magno omnium periculo exceptus est; nullaquæ interposita mora, accipere solum purgare, ædesque instruere aggressus sum. perspecta hominũ virtute ac probitate magno periculo lectatus; istud præcipuè mirabatur, cum temporis spatio non plus trimestri ad CHRISTVM Dominum cuncti conuersi fuissent, tam recenti re, nullis hadenus minis aut denuntiationibus de suscepta religione potuisse deduci. Grates Domino, qui illos tanto animi robore, ac fortitudine imperpetuum Bungo. Pridiè Idus Octobr.
MDLXIV.

